

De grote en heilige vasten

Uit: De sterkte van Gods aanwezigheid, geschreven door vader Ignace Peckstadt, verschenen bij uitgeverij Averbode

Met Vergevingszondag treden wij in de Orthodoxe Kerk binnen in de grote, veertigdaagse vastentijd.

1. Eerst vergeving schenken.

De dominerende idee van Vergevingszondag is die van vrede en vergeving. Christus wil dat we *'in vrede'* leven met alle mensen. Pas dan zijn wij ook in vrede met Hem. Wat Christus ons vraagt, ja ons zelfs oplegt in een geest van vermaning, is vergevingsgezind te zijn. Vergevingsgezindheid is de grootste uiting van liefde. Wat telt is de innerlijke gesteldheid. De liefde moet totaal zijn, zonder enige restrictie. Er is slechts één alternatief: naar Christus luisteren, of naar de wereld. De wereld spreekt alleen van *'rechten'*, nooit van vergeving! Bij het ingaan van de heilige vastentijd moeten wij ons *bevrijden* van elke spanning met andere mensen, zonder aarzelen, zonder uitstel. Geen enkel probleem mag onze hart, onze ziel versomberen of verzwaren. Herlezen wij Christus' woorden in Mt 6:14-15 en Mt 18:21-35.

2. Onze houding tijdens de vasten

In de Orthodoxe spiritualiteit zal tijdens de vasten vooral het accent gelegd worden op de *'metanoia'*, d.i. de totale ommekeer van de innerlijke mens. Iedere christen moet zich in die tijd bijzonder inzetten om zijn aandacht te concentreren op de aanwezigheid van God en op de evenmens.

Wat ons vooral moet bezielen is: een geest van onthechting van aardse dingen, een geest van blijheid en vrede, een geest van vriendschap, liefde en dienstbaarheid. De vastentijd moet inderdaad een periode zijn van diepe levensvreugde, spontaneïteit en optimisme. Aangepast aan de huidige tijdsomstandigheden zal de ascese veeleer bestaan uit *'het zich bevrijden'* van het gejaagd leven, van de gewoonten van een overrompelende consumptiemaatschappij, van lawaai, van ons gebonden zijn aan tv of luidruchtige muziek, van overmatig alcoholgebruik. De ascese zal de *'vrij-opgelegde'* toestand van rust zijn, de discipline van kalmte en stilte. Slechts langs deze weg van onthechting en stilte zullen we kunnen doordrongen worden van de enige realiteit van ons bestaan, nl. onze voortdurende relatie met God. Slechts in de stilte en de rust kan men tot God bidden.

De gekende Orthodoxe schrijver en theoloog Paul Evdokimov heeft het zo kernachtig in zijn boek *'Les âges de la vie spirituelle'* (DDB-1964) geschreven: *'De christelijke ascese is slechts één methode ten dienste van het leven, en zij zal zich proberen aan te passen aan de nieuwe noden. ... Heden verplaatst de strijd zich. ... De onthechting zal de bevrijding zijn van alle behoeften aan doping: snelheid, lawaai, opwekkende middelen, alle soorten alcohol. De ascese zal eerder de discipline van kalmte en stilte zijn, periodiek en regelmatig, waarbij de mens de mogelijkheid vindt om even stil te staan voor gebed en contemplatie, zelfs midden alle lawaaierigheid van de wereld, en vooral om de aanwezigheid van de anderen te horen. Vasten zal, in tegenstelling met de kastijding die men zich aandoet, de verzaking zijn aan het overvloedige, 'openstaan' om te delen met anderen, ... een blij evenwicht!'*

In zijn merkwaardig artikel over 'Mort et Résurrection' (Contacts, nr. 65, p. 27) zegt Olivier Clément: *'De echte vasten is die van de innerlijke mens. Het gaat om een inspanning tot grotere aandacht voor het bestaan van God en van de evenmens, een vastberaden verplaatsing van het "middelpunt", opdat het centrum van ons bestaan niet meer het "ik" zou zijn, maar Christus, die -- volgens Nicolaas Cabasilas -- zich tot ons "andere ik" heeft gemaakt.'*

We kunnen besluiten dat de diepe zin van ons vasten, volgens de Orthodoxe spiritualiteit, vervat ligt in het gebed van de heilige Efraïm de Syriër, dat steeds in de vastendiensten herhaald wordt, en dan vooral in de volgende zin: *'Heer Koning, geef dat ik mijn eigen fouten inzie en geen oordeel vel over mijn broeder.'* Pas na deze 'metanoia' kunnen we de paasvreugde ten volle beleven.